

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

KLAGE FRA A PÅ LAGMANN B, X LAGMANNSRETT. SAK NR 05/04.

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 3. mai 2004 truffet vedtak i ovennevnte klagesak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Trine Buttingsrud Mathiesen, Wenche Frogn Sellæg og Helen Bjørnøy. Sistnevnte møtte som vararepresentant for Halvor Kjølstad, som hadde gyldig forfall.

Ved brev 15. januar 2004 har A inngitt klage på lagmann B, X lagmannsrett. Klagen gjelder dommeratferd, nærmere bestemt opptreden i retten i ankesak hvor klageren var ankende part. Klagen er forelagt lagmann B til uttalelse. Videre har utvalget innhentet uttalelse fra hennes to kollegaer som deltok i den dømmende rett, samt partenes prosessfullmektiger. Førstelagmannen i X er orientert om klagen.

Klageren har i hovedsak anført følgende:

Saken gjaldt anke over kjennelse av Trygderetten avsagt på skriftlig grunnlag. Det var med håp om å få saken belyst på en grundig og god måte, at hun valgte å ta belastningen med å anke kjennelsen inn for lagmannsretten.

Under ankeforhandlingen opplevde hun at hun ikke fikk forklare seg etter eget ønske, og hun fikk ikke anledning til å forklare seg uttømmende om de spørsmål lagmannsretten skulle avgjøre. Det anføres videre:

”Jeg hadde til tider problemer med å få snakke i hele og sammenhengende setninger. Hun styrte saken på en måte som gjorde at også meddommere måtte dempe seg, og dette var et tap for saken. I tillegg var hun utålmodig og forutinntatt. Dokumentasjon som det etterlyses i dommen er nettopp det hun fratok meg å få belyst. Det hele virker meningsløst, hvor er rettssikkerheten?

Dommen er feil, dette er et justismord.

Lagdommer B synes ikke jeg er egnet som dommer, beklager å måtte si dette. Jeg har det vondt, strever med å komme meg videre, håper at noen tar lærdom av denne saken.

Jeg har fått en dom som jeg har vanskelig for å leve med, men understreker at klagen gjelder lagdommer B sin lite profesjonelle opptreden i retten.”

Klager opplever det som merkelig når dommeren senere påberoper seg at hensynet til effektiv saksavvikling tilsa at hun ikke fikk forklare seg etter eget ønske. Sakens kjerne var om hun hadde opptrådt uaktsomt eller ikke. Det er en selvmotsigelse når dommeren mener at hun fikk forklare seg uttømmende om de spørsmål lagmannsretten skulle avgjøre, ”når ikke en gang dette er å finne i dommen”.

Innklagede har kort redegjort for sakens materielle side og vedlagt dommen til nærmere orientering. Det vises videre til at klageren hadde oppfunnet en sammenleggbar rockering, og at hun nok hadde forberedt seg på og ønsket å forklare seg om oppfinnelsen og historien bak denne. Dette hadde imidlertid prosessfullmektigen gått grundig inn på i

innledningsforedraget. Likevel fikk klageren forklare seg noe om oppfinnelsen, og hun fikk også vise den frem.

Det bekreftes at klageren nok ikke fikk forklare seg slik hun selv hadde lagt opp til, men sakens faktum –forholdet til trygdekontoret – fikk hun forklare seg uttømmende om.

Innklagede anfører videre:

”Jeg foretok de innledende spørsmål ved partsforklaringen. Jeg mener jeg forklarte henne hvorfor vi ikke hadde behov for hele historien om selve oppfinnelsesprosessen bak rockeringen og veiledet henne om hva vi hadde behov for å vite noe mer om. Deretter konsentrerte jeg meg om spørsmål vedrørende saken, jf ovenfor.

Det er vanskelig å ha noen formening om hva hun sikter til med sin henvisning til ”meddommerne”. Utspørringen av parten foretas av rettens administrator. Deretter blir de to andre dommerne spurt om de har noe mer å spørre om. Begge stilte spørsmål som de fikk besvart.

Det er selvsagt beklagelig når en part opplever møtet med rettsapparatet slik A har gitt uttrykk for. Min oppfatning da saken var under behandling var imidlertid at en partsforklaring etter As ønske ville tatt svært lang tid uten å tilføre saken opplysninger av betydning for avgjørelsen. Hun fikk forklare seg uttømmende om de spørsmål lagmannsretten skulle avgjøre. Hensynet til en effektiv saksavvikling tilsa da at hun ikke fikk forklare seg etter eget ønske.”

Lagdommerne C og D, som var medlemmer av den dømmende rett, har begge tatt avstand fra klagerens anførsler.

Lagdommer C har bl.a. uttalt følgende:

”Jeg finner ikke noe kritikkverdig ved måten B ledet ankeforhandlingen på. Det er nok så at vi dommere kan være noe forskjellige i form og tone ved vår opptreden i retten. Men jeg finner ikke at det i denne saken ble utøvd en prosessledelse som gikk utover en akseptabel ramme for individuelle forskjeller i dommernes prosessledelse.

.....

For mitt vedkommende fikk jeg stille de spørsmål jeg ønsket. At dommernes kontakt seg imellom ved dommerbordet kan være av mer intern og direkte karakter enn i forhold til partene, må ikke føre til tvil om at saken av den grunn ikke var tilstrekkelig opplyst i forhold til min deltagelse i dommerkollegiet og mitt selvstendige ansvar for sakens opplysning.”

Lagdommer D har bl.a. uttalt at hun ikke kan huske at klageren ble avbrutt under sin partsforklaring på punkter som var av betydning for saken. Klageren fikk gjentatte muligheter til å utdype det som for retten var det sentrale i saken. Når det gjaldt selve oppfinnelsesprosessen ble hun stoppet. Selv stilte lagdommer D de spørsmål hun hadde behov for og ønsket, for opplysning av saken. Lagdommer D uttaler til slutt følgende:

”Jeg har ikke merknader til at lagmannen stoppet As forklaring som nevnt. Lagmannens eksaminasjon av A var knapp i sin form, men her vil det være rom for individuelle løsninger. I dette tilfellet oppfattet jeg det slik at lagmannen hadde et ønske om en effektiv prosessledelse og strukturert eksaminasjon.”

Klagerens prosessfullmektig under ankeforhandlingen, advokat E, har om klagerens partsforklaring og forholdet til administrator opplyst at klagerens partsforklaring pågikk i til sammen ca 2 timer. Den første halvtime var før lunsj, og da var etter hans oppfatning

kommunikasjonen mellom dommeren og klageren dårlig. Hvis ikke situasjonen bedret seg etter lunsj, hadde han forberedt seg på å ta opp forholdet med dommeren. Imidlertid hadde han også forklart sin part hvorledes hun kunne håndtere situasjonen, og han uttaler at ”forholdene under partsforklaringen var vesentlig bedre etter lunsj. Derfor gjorde jeg ingen særlige innsigelser mot lagmann Bs administrering av partsforklaringen.”

Ved én anledning ble en av de øvrige dommerne stoppet da han ønsket å stille et spørsmål, men advokaten uttaler at han er trygg på at lagdommeren ville insistert på å få stille spørsmålet, ”dersom han mente at dette var av avgjørende betydning for saken”.

Advokat E har forståelse for at hans klient opplevde dommeren som utålmodig. Det var satt av to dager til ankeforhandlingen, men det ble utøvet et ”visst press” fra rettens side på å få gjennomført forhandlingene på en dag. Om dette uttaler advokat E følgende:

”For dem som ikke er vant til det effektivitetskravet som mange rettsmøter gjennomføres under, kan generelt administratorer lett oppfattes som utålmodige. Når dette generelle fenomen kombineres med en kontant og direkte administrering av hovedforhandlingen, forsterkes selvsagt inntrykket av utålmodighet. Lagmann B ledet rettsmøtet den 04.12.03 på en kontant og direkte måte, jeg har derfor forståelse for at A oppfattet henne som utålmodig.”

Advokat E avviser imidlertid at dommeren ga inntrykk av å være ”forutinntatt” med hensyn til om hun skal ha gitt inntrykk av å ha tatt stillingen til sakens avgjørelse forut for hovedforhandlingen.

Motpartens prosessfullmektig, advokat F, har avgitt følgende uttalelse:

”Min vurdering er at lagmann B opptrådte profesjonelt og korrekt, og at det ikke er grunnlag for å hevde at hun var forutinntatt. Det er riktig at saksøker enkelte ganger ble avbrutt av lagmann B under sin partsforklaring. Jeg oppfattet dette som et utslag av at administrator ønsket å begrense bevisførselen til det som var relevant for saken. Etter mitt skjønn ble saken godt administrert, og jeg kan ikke se at det er grunnlag for den kritikk som fremsettes i As brev av 15. januar 2004.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstolloven § 238 annet ledd annen setning. Ingen av partene har heller bedt om dette.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstolloven § 236 første ledd.

I dette tilfellet gjelder klagen dommerens administrering av saken og hennes opptreden i retten, først og fremst i forhold til den ankende part, klageren. Generelt vil utvalget bemerke at det alltid er beklagelig når en part etter avsluttede forhandlinger forlater retten med et inntrykk som det klageren her har redegjort for. Imidlertid er det mange kryssende hensyn som gjør seg gjeldende når det gjelder gjennomføringen av slike forhandlinger. Partene kommer ofte til retten med håp og ønske om å få legge frem saken slik de selv ønsker og mener er nødvendig, samtidig som mye av det man vil fremføre likevel ikke er relevant for de faktiske og/eller rettslige spørsmål retten skal ha belyst og deretter ta stilling til. For rettens administrator kan det være en vanskelig avveining når det gjelder

spørsmålet om hvor mye man skal tillate. Administrator har ikke bare rett, men også plikt til å styre forhandlingene slik at ikke disse blir unødige omfattende og tidkrevende.

Det kan ikke være tvil om at en dommer kan og skal ha et vidt spillerom når det gjelder administreringen av en sak og styringen av så vel partenes som prosessfullmektigens innlegg. Det fremgår for øvrig av uttalelsen fra klagerens advokat at hun fikk anledning til å forklare seg i til sammen ca 2 timer. Normalt vil dette være mer enn tilstrekkelig, også i saker av større omfang enn nærværende.

På bakgrunn av foranstående, og under henvisning til de øvrige uttalelser som foreligger i saken, jf ovenfor, finner tilsynsutvalget det ikke godtgjort at lagmann B har opptrådt i strid med god dommerskikk, eller at hun på annen måte har overtrådt de plikter stillingen medfører.

Etter dette har Tilsynsutvalget for dommere fattet slikt enstemmig
vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak mot lagmann B.

* * * * *

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe utvalgets vedtak inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstolloven § 239.